

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Закарпатський лісотехнічний фаховий коледж
Національного лісотехнічного університету України»

Циклова комісія філологічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

навчальної роботи

Юрій МОРОЗ

31 08 2023

Методичні рекомендації щодо вивчення іноземної мови та розвитку ефективної комунікації

м. Хуст – 2023

Методичний посібник розглянуто на засіданні циклової комісії
філологічних дисциплін.

Протокол від « 31 » серпня 2023 р № 1

Голова циклової комісії Володимир ЛАР

31 серпня 2023

I. Вступ

Освітній процес у закладах ФПО забезпечує завершене формування у студентів потреби вивчення англійської мови з оволодінням нею як засобом спілкування, пізнання, самореалізації та соціальної адаптації в полікультурному світі на основі усвідомлення важливості вивчення іноземних мов, насамперед англійської, як засобу спілкування і пізнання в сучасному світі, підвищення своєї конкурентоспроможності під час економічної та соціальної євроінтеграції.

Англійська мова та її розвиток повинні стати частиною узгодженої загальної корпоративної культури, вибудованої на спільних підходах (лідерство, інноваційність, креативність, добросовісність, застосування інноваційних освітніх технологій) та відповідних принципах (відкритість, демократичність, рівний доступ, справедливість (однакова винагорода за рівний обсяг виконаної роботи), відзнака/винагорода за ініціативність/інновації тощо). Формування культури якості викладання, вивчення та використання англійської мови буде успішним за умови залучення всіх внутрішніх стейкхолдерів: адміністрації, керівників середньої ланки, викладачів, студентів та чіткого усвідомлення кожною групою важливості активної підтримки цілей, визначених ФПО у цьому напрямку.

II. Формування комунікативної компетенції

Питання формування комунікативної компетенції студентів складається з наступних розділів:

- комунікативний підхід;
- наближеність навчальної комунікації до реальної;
- оволодіння іноземною мовою під час творчої діяльності;
- наявність ситуативної позиції;
- насиченість спілкування;
- особистісно орієнтоване спілкування;
- активізація резервних можливостей особистості і колективу;
- варіативність навчальних методів і прийомів;
- співпраця викладача і студентів

Комунікативний підхід є найбільш дієвим у меті навчання спілкування та полягає у підготовці студента до участі в процесі іншомовного спілкування в умовах іншомовного спілкування, створених в аудиторії.

Потребою мовної практики, що продиктовано вимогами сучасного життя є розуміння і впровадження інтерактивних методів навчання, які зорієнтовані насамперед на формування у студентів мовленнєвих умінь. У центрі уваги такого підходу перебуває діяльність самого студента. Викладач залучає студентів до творчої співпраці на занятті через пошукові, творчі, зорієнтовані на особистість завдання, на проектну діяльність, що дозволяє розвивати збагачену, більш складну особистість і посилює потяг до подальшого вивчення мови та більшої відкритості щодо нового культурного досвіду, бажання передати цей досвід іншим студентам.

III. Форми проведення навчальних занять

Форми проведення навчальних занять можуть бути різноманітними: поряд із звичайними застосовуються нетрадиційні, такі, як: «заняття-пошук», «заняття-дослідження», семінари, інтегровані заняття. Перевага надається парній роботі, груповій, колективній взаємодії. На занятті-пошуку індивідуальна робота чергується з груповою. Усі завдання студенти виконують разом з викладачем, а потім колективно їх обговорюють, між ними відчувається співпраця. Викладач заохочує ініціативу студентів, створює особистісноорієнтовані ситуації, участь у яких задовольняє потреби студентів в самоутвердженні, визнанні, схваленні іншими. На занятті застосовуються різноманітні методи і прийоми: проблемно-пошукові; комунікативні, діалогічні; імітаційно-ігрові; проектно-дослідницькі та інші.

Студент стає суб'єктом освітнього процесу: співвідносить цілі, вибирає способи розв'язування завдань, корегує, контролює та оцінює свій проєкт, що обговорюється в групі, творчо осмислює матеріал. Діяльність педагога має спрямовуватись на розвиток індивідуальності кожного студента, формування його здатності до самопізнання та самоосвіти, враховуючи при цьому індивідуальний темп і стиль студента. Цікавою формою навчальних занять є заняття-дослідження і заняття-пошук, на основі яких відбувається процес пізнання. При використанні технології пошукових занять багато залежить від викладача, який має стимулювати студентів до постановки якомога більшої кількості запитань а отже, до індивідуально-колективного пошуку оптимальних варіантів розв'язування завдань. Особливістю таких занять є

створення ситуації, перебуваючи в якій студент сам би зміг відповісти на запитання, які виникають. Відповіді студентів можуть бути не однаковими і не в усіх правильними. Важливо, щоб кожен діставав задоволення від самостійно знайденого способу розв'язування. Методи, які застосовуються на таких заняттях, в основному будуються на партнерських стосунках, діалогічному спілкуванні викладача зі студентами, самостійному відкритті ними знань, критичному ставленні до інформації, і толерантному ставленні до думки інших. Особлива роль відводиться практичним заняттям, що мають мотивуюче начало, тобто характеризуються створенням проблемної ситуації, в якій важливе значення надається творчим стимулам під час виконання таких завдань, як робота над змістом заголовку газетної статті, пригадування подій, складання проекту тощо. В її основі лежить індивідуальна робота над завданнями; власне бачення проблеми, висунення гіпотез, створення проекту і т.д; передбачається свобода вибору способів розв'язування завдань, оцінювання, корегування, співвіднесення своїх досягнень з успіхами інших.

IV. Методи проведення навчальних занять

Сучасні методи, техніки та підходи до проведення навчальних занять зумовлюють найкращий результат студента, враховуючи умови навчання, мотивацію та кінцеву мету.

Викладач здійснює індивідуальний підхід, який передбачає вивчення індивідуальних особливостей кожного студента. В залежності від особливостей характеру, здібності до запам'ятовування і засвоєння матеріалу, наявності або відсутності вироблених в шкільні роки навичок до навчання, викладач в кожному окремому випадку вибирає найбільш ефективні методи проведення занять.

Система сучасного викладання — це еkleктика різних технік, методик та підходів.

Крім того, ми не використовуємо метод повністю, а обираємо найбільш вдалі та актуальні його елементи на основі матеріалу, який викладаємо, а також потреб групи.

Серед найпоширеніших методів проведення навчальних занять варто виділити наступні:

Communicative approach

Комунікативна методика — це чудовий спосіб для навчання мови, адже її головна мета стати інструментом для спілкування з людьми у реальному житті.

Комунікативна методика зумовлює створення на заняттях ситуацій максимально наближених до реальних, в обставинах яких студенти мають тренувати опрацьований матеріал.

Як створюються такі умови?

- Перший необхідний фактор — розглянутий матеріал, який стає основою комунікації.
- Другий — ролі студентів, які відображають ситуації в житті. Тобто моделюючи розмову в магазині, хтось стане продавцем, а хтось — покупцем.
- Третій важливий пункт — намір та кінцева мета.

Спілкування та пошук порозуміння зі своїм однокласником відбувається задля досягнення певної мети, виконання наміру. Це може бути покупка товару чи інформація про час та дату відправлення співрозмовника в поїздку.

У такому випадку комунікація хоч і штучно створена, однак є найбільш наближеною до реальності.

Таке спілкування відбувається для того, щоб студенти, вивчивши граматику та лексику, могли користуватись цим у реальному житті.

Через це на заняттях відбувається саме групова робота, адже тільки так студент може вчитись на розмовній ситуації.

Крім того, коли студент щось обговорює або складає діалоги, відбувається комунікація не лише для закріплення матеріалу, а й для розвитку сприйняття мови на слух, покращуються навички комунікації.

Audio-lingual method

Аудіолінгвальний метод використовується для швидкого запам'ятовування слів і фраз, а також вироблення навичок мовлення завдяки багаторазовому повторенню.

У цьому методі для нас є актуальним дрилінг — багаторазове повторення, яке допомагає досягти правильної вимови та інтонації.

Ця частина заняття зазвичай проходить після презентації та ознайомлення з новим матеріалом.

Lexical approach

Лексичний підхід в класичному розумінні — це тлумачення мови як системи лексичних одиниць, а не граматики. Використання цього методу зумовлює акцент на вивчення слів та фраз, при чому не як окремих одиниць, а в контексті.

Ми не спонукаємо вивчати окремі слова напам'ять, а демонструємо фрази з ними, прийменники чи інші частини мови, які утворюють з наданою лексикою сталі вирази, ідіоми, складені дієслова.

Це допомагає вивчати лексику продуктивно, адже студент знає де та як її може застосувати.

Direct method

Прямий метод зумовлює відсутність рідної мови або language 1 на заняттях англійської. Викладач створює на занятті Englishzone, аби занурити студента у середовище іноземної мови.

Переклад може використовуватись у ситуаціях, коли всі інші техніки, прийоми та методи не дають повного розуміння значення студентам.

Test-teach-test

Це техніка для пояснення граматики або лексики, яка зумовлює першочергове виявлення прогалин у знаннях студентів.

Ось тому викладач: тестує наявні знання, відмічає для себе, де є проблеми, що потрібно повторити, а що зовсім невідоме студентам.

Після цього його пояснення буде сконцентроване на тому, в чому є потреба у групі.

Такий метод допомагає будувати заняття відповідно до потреб конкретної групи. Це дозволяє збільшити ефективність навчання та покращити результати.

Task-based learning або **TBL** можна назвати методом виконання завдань. Він зумовлює використання мови як інструменту для виконання завдання, зміщуючи акценти на саму комунікацію під час виконання.

Викладач починає заняття не з презентації нового матеріалу, а з формулювання завдання, яке студенти повинні виконати в парі або в групі. Завдання створюється таким чином, щоб перевірити, які граматичні та лексичні конструкції студенти будуть вживати під час виконання.

На основі спостережень викладач презентує матеріал заняття, щоб студенти вивчили щось нове або поглибили вже наявні знання.

Фактично це про продуктивне використання мови, яку вивчили студенти. Багато розмовної практики також позитивно впливає на запам'ятовування теоретичного матеріалу. Крім того, викладач, використовуючи цей метод, має змогу навчати й актуалізувати тільки необхідне, не витрачаючи час на те, що студенти вже засвоїли.

Методики викладання англійської мови потрібні перш за все для продуктивного навчання та правильного балансу під час опанування мови. Однак, аби зробити все правильно — викладач має враховувати особливості програми курсу, потреби конкретної групи та обставини заняття.

Ми обираємо демонстрацію граматики на реальних прикладах, а вивчення слів відбувається лише з контекстом, синонімами, антонімами та у складі сталих структур.

Крім того, ми намагаємось тренувати всі навички збалансовано і не наголошуємо тільки на читанні.

Саме тому, потрібно дотримуватись принципу сучасного викладання — **Principal Eclecticism** — гармонійного поєднання елементів різних методик на кожному етапі, щоб заняття приносили максимальну користь та задоволення учасникам.

Приклад використання комунікативного методу (Communicative Approach)

Найкращий спосіб вивчити мову – взаємодія (interaction). Принцип: треба вчити мову, а не про мову. Під час аудиторного заняття з теми: «Навчання в коледжі, розподіл часу на навчання та відпочинок» відбувається активне опрацювання матеріалу теми, активізація вживання мовленнєвих зразків та термінологічної лексики, обговорюються пропозиції студентів щодо проведення ними вільного часу та часу, який виділений на підготовку до занять.

Студенти пропонують порядок роботи, визначають коло питань для обговорення, виробляють і погоджують пропозиції, тренуються у складанні варіантів.

Для мозкової атаки викладач може розпочати аудиторне заняття такими запитаннями:

- Який найкращий час доби для того, щоб розпочати підготовку до занять?
- Як завжди встигати виконати домашнє завдання?

Такі проблемні запитання викликають міні-дискусії в групі. Кожен студент намагається дати своє бачення питання, запропонувати способи її розв'язування, аргументовано переконати одногрупників у правоті своєї позиції, враховуючи їх аргументи та наведені факти. Ще одними типовим завданням, яке приводить до дискутування, є пропозиція студентам спростувати подані викладачем твердження щодо ділових зібрань. Наприклад, необхідно довести протилежне таким судженням:

- Start preparing for the lesson just 1-2 hours before sleep

Аргументовані висловлювання студентів з прикладами зі свого досвіду, з різноманітних джерел інформації роблять дискусію цікавою і активізують кожного студента до висловлювання власної думки з обговорюваних питань.

Викладач заохочує розвиток творчої уяви студентів, спонукає їх до обговорення найбільш неймовірних ситуацій. Таке заняття можна назвати семінаром-дискусією. Його цінність полягає в тому, що відбувається не озвучування матеріалу підручника та читання і переклад тематичних текстів, а живе обговорення проблем шкільного життя, розв'язання життєво-важливих проблем виховання в ході комунікації, що сприяє формуванню фахової та комунікативної компетенції студентів. Дуже важливо обговорити й вибрати цікаву тему.

Наприклад, можна запропонувати студентам такі теми:

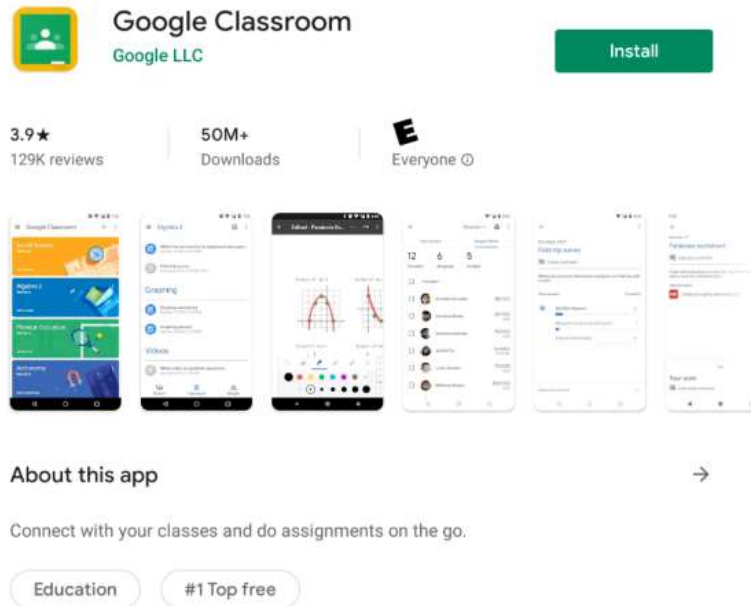
- What factors influence the circles of interest within the academic group
- Parents and teachers should guide student's friendship;

Якщо теми для обговорення під час аудиторного заняття є справді цікавими для студентів, то вони не лише активізують лексику з теми, а й спонукають їх до висловлювання, участі не лише в обговоренні проблем, а й формують вміння вирішувати їх в подальшій роботі. Викладач, як правило, прислухається до думки студентів щодо тем для обговорення, і всіляко заохочує їх ініціативу. Обрання однієї теми обговорення сприяє об'єднанню студентів єдиною змістовною і цікавою для всіх діяльністю іноземною мовою. Перевірка результатів діяльності студентів під час ділової гри, аналіз типових мовних помилок відбувається на завершальному етапі заняття. Такі форми проведення занять як рольові та ділові ігри, симуляції надають студентам можливість брати активну участь у структурованій навчальній діяльності, генерувати ідеї ефективного розв'язування проблем, пов'язаних з їх майбутньою професійною діяльністю.

V. Використання електронних платформ та інтерактивних ресурсів.

Рекомендується використовувати електронні платформи та інші інструменти дистанційного навчання для реалізації моделі змішаного навчання (blended learning) курсів та для студентів, які потребують підвищення рівня володіння англійською мовою.

Google Classroom

Google Classroom – це онлайн-клас, який допомагає викладачам керувати навчанням та створювати інтерактивні заняття, допомагаючи студентам розширювати навчання за допомогою інструментів, доступних в Інтернеті.

Послуга також дозволяє створювати різні класи, розподіляти завдання та надсилати і отримувати нотатки та зворотній зв'язок.

Платформа доступна безкоштовно для всіх закладів освіти і включає інтеграцію з пакетом Google for Education, набором безкоштовних інструментів і служб Google. Окрім занять, викладачі можуть надсилати повідомлення про заходи та завдання на платформі Google Classroom за допомогою комп'ютера чи мобільного телефону.

Особливості, можливості та переваги Google Classroom

Створюючи клас, викладачі можуть створювати теми викладання, додавати запитання та додавати заходи, а також можуть виставляти бал за кожну вправу та встановлювати час, доступний для її виконання.

Матеріалами класу можна ділитися – вони можуть бути в PDF форматі, фотографіях, відео та посиланнями на вебсайти – кожен студент має доступ до змісту безпосередньо зі свого пристрою.

Google Classroom для викладачів

Створюючи різні аудиторії для кожного предмета/дисципліни, викладачі можуть індивідуально контролювати поведінку кожного студента, а також

рівень викладання у кожному класі, можуть змінювати зміст відповідно до рівня складності.

Можна керувати усім змістом та студентами за допомогою чотирьох різних вкладок: Потік, Класні роботи, Люди та Позначки.

За допомогою Google Classroom оцінки, отримані студентами, записуються на платформі, а також фіксується дата надсилання кожної діяльності, що дозволяє викладачу швидше та персоніфіковано стежити за ситуацією з успішністю кожного студента.

Інтерактивні сервіси Mentimeter та Trello

Ще однією важливою особливістю можна вважати дійсно недостатню або майже відсутню мотивацію до вивчення іноземної мови. Мотивація є рушійною силою поведінки людини, в її основі лежать мотиви, тобто конкретні прагнення, спонукання, причини дій особистості, що зумовлюють її мотивацію до вивчення іноземних мов у фаховому коледжі можна підвищити за допомогою використання інтерактивних сервісів, які, на наш погляд, залучають студентів до діяльності на занятті, дозволяють об'єктивно оцінювати свої комунікативні можливості через інтерактивну взаємодію. Такий метод роботи збільшує відсоток розмовної практики у системі практичного заняття. Мотиви не можна формувати ззовні у процесі навчання іноземної мови, можна лише сприяти цьому процесу. Стимулювання студентів позитивними емоціями є найбільш дієвим способом підсилення мотиву. Тому навчання іноземної мови студентів коледжу буде більш ефективним, якщо зробити акцент на створенні позитивного емоційного настрою студентів через їх високий рівень володіння інтерактивними технологіями, коли у них виникне

цілковите задоволення від своєї діяльності на занятті та під час змішаного навчання.

Mentimeter – це онлайнний сервіс для створення та проведення миттєвих опитувань в аудиторії та під час вебінарів.

Основні можливості та обмеження безкоштовної версії сервісу

- за одним кодом доступу можна дати студентам доступ не більше ніж до двох опитувань загального або просунутого типу, а також до п'яти запитань у режимі Quiz;

- викладач може створювати необмежену кількість опитувань різного типу за різними кодами доступу, а також організувати їх у своєму профілі в папки;

- можна створювати онлайнні презентації із необмеженою кількістю текстових слайдів, до яких можна додавати також зображення чи лінки, а також вбудовувати відео і, звичайно, додавати опитування (в межах описаного вище ліміту);

- для створення та демонстрування опитувань чи слайдів у Mentimeter потрібен безперебійний доступ до інтернету;

- для участі в опитуваннях учасники мають увійти зі свого пристрою (мобільний телефон, планшет, комп'ютер) на сайт [menti.com](https://www.menti.com) або ввести цифровий код опитування у скачаний заздалегідь застосунок;

- немає обмежень на кількість учасників, які беруть участь в опитуваннях, тому цей інструмент можна використовувати навіть під час дуже масштабних подій.

Trello – простий, гнучкий і потужний. Потрібні лише дошки, списки й картки, щоб отримати чітке уявлення про те, хто яку роботу виконує та що потрібно зробити. У Trello вам потрібно буде працювати з такими основними елементами, як команди, дошки, списки і картки.

Команди – група студентів, які беруть участь в спільних проектах.

Дошки – це окремі проекти (навчальні теми). Вони створюються всередині команд, і на кожному дошку додають учасників.

Списки – це етапи роботи, де знаходяться і переміщуються завдання. Етапів роботи може бути безліч, головне — щоб учасники команди розуміли,

в якій послідовності переміщати картки. Наприклад, це можуть бути списки, «В роботі», «Зроблено» і т.д. Разом з тим, списки служать не тільки для відстеження прогресу, а й, наприклад, для поділу завдань. Trello — зручний сервіс, який можна адаптувати під себе.

Картки — це конкретні завдання, які переміщаються по списках в залежності від статусу виконання. На одній дошці може бути багато карток, хоч 1000. Тема картки коротко відображає саму задачу, а в описі відображується що потрібно зробити, або ж містяться посилання на важливу інформацію.

VI. Висновки

До сучасних методів навчання іноземної мови відносять:

- створення атмосфери, в якій студент відчуває себе вільно і комфортно;
- стимулювання його інтересів, розвиток бажання практично вживати іноземну мову;
- заохочення студента загалом, зачіпаючи його емоції та почуття;
- стимулювання його мовленнєвих і творчих здібностей шляхом використання інтерактивних технологій
- активізація студента, роблячи його головною діючою особою в освітньому процесі;

В процесі викладання іноземної мови слід враховувати доступність навчального матеріалу. Тут важливо відзначити, що більшість студентів, які навчаються у закладах фахової передвищої освіти можуть і не мати здібностей до вивчення іноземної мови або мати недостатньо розвинені здібності, оскільки їх захопленням є саме технічні науки, що і пояснює їх вступ до фахового закладу освіти. Це зобов'язує викладача дотримуватися послідовності навчання іноземної мови, починаючи з базових загальних знань з іноземної мови і поступово переходячи до спеціалізованого матеріалу, який є вже відомим студентам із фахових дисциплін; правильно підбирати певні методи і прийоми здійснення освітнього процесу; розвивати здібності до вивчення іноземної мови, підвищувати мотивацію до навчання.